

Дисфагія у логопедії

Ніколь Кіфер
Крістіна Менцел
Паула Шульц

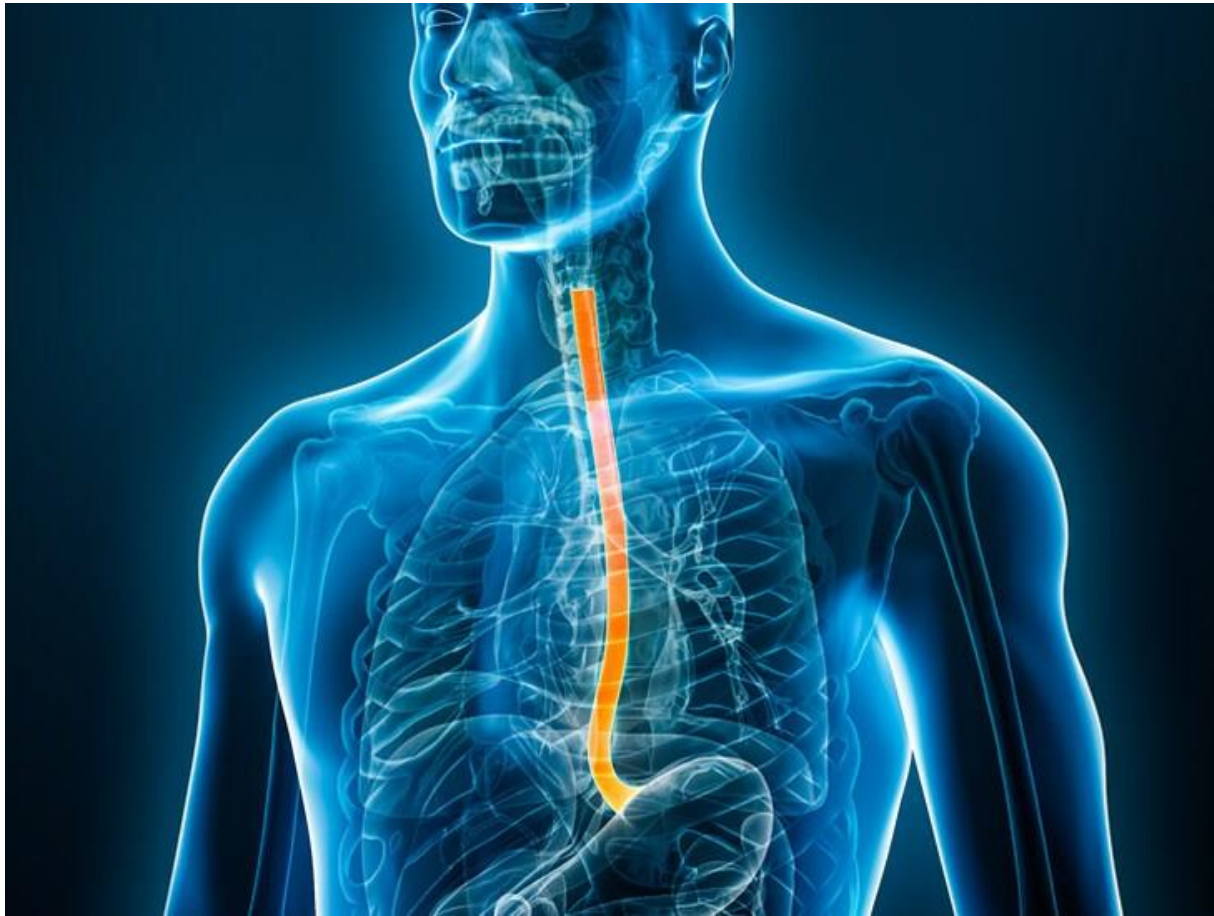

5 черепних нервів беруть участь в акті ковтання:

- ❖ N. trigeminus (V)
- ❖ N. facialis (VII)
- ❖ N. glossopharyngeus (IX)
- ❖ N. vagus (X)
- ❖ N. hypoglossus (XII)

Вони координують взаємодію більш ніж 30 пар м'язів

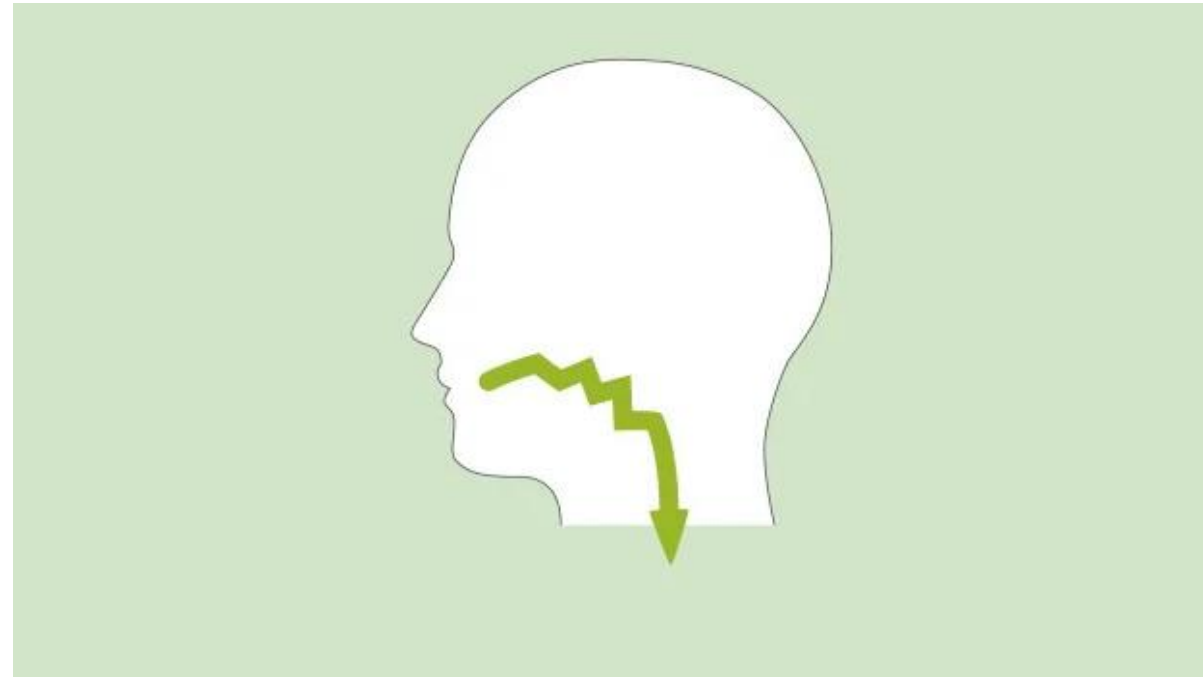
Губи,
язик і під'язикова кістка,
щоки,
щелепи,
м'яке піднебіння,
глотка, гортань і стравохід.

Ознаки дисфагії (порушення ковтання)

- ❖ Дискомфорт в горлі та кашель
- ❖ Потрапляння їжі та рідини в ніс
- ❖ Проблеми з жуванням
- ❖ Утруднений ковтальний рефлекс
- ❖ Відмова від їжі
- ❖ Втрата ваги
- ❖ Аспірація
- ❖ Осиплість голосу (носове звучання), хрипота, утруднене мовлення
- ❖ Біль у горлі та грудині

Bildquelle: pflege.de

**Терапія порушень
ковтання**

```
graph TD; A[Терапія порушень ковтання] --- B[Відновлювальні процедури]; A --- C[Компенсаторні методи]; A --- D[Адаптивні процедури];
```

**Відновлювальні
процедури**

**Компенсаторні
методи**

**Адаптивні
процедури**

Відновлювальні процедури

Відновлення порушеної функції або її частин

Спроба ініціювати нормальне ковтання

Зменшення патологічних рефлексів

Вправи для покращення сили та координації м'язів, що беруть участь у ковтанні ("моторика рота")

Покращення чутливості (наприклад, за допомогою холодних або теплих подразників)

**Щелепний контрольний хват
спереду**
(правші виконують захват
лівою рукою і
навпаки)

Щелепний контрольний захват збоку

Мобілізація основи язика для підтримки запуску ковтального рефлексу

- Підтримуйте рух язика назад і вгору
- Не надто далеко назад, щоб язик міг рухатися самостійно.
- може бути незручно, тому пробуйте обережно, чи це можливо

Випрямлення та стабілізація шийного відділу хребта

- обидві руки покладені на нижню щелепу зліва і справа
- пальці лежать уздовж кісток черепа
- легкі рухи головою вгору і вперед.
- За необхідності використовуйте руки для стабілізації верхньої частини тіла

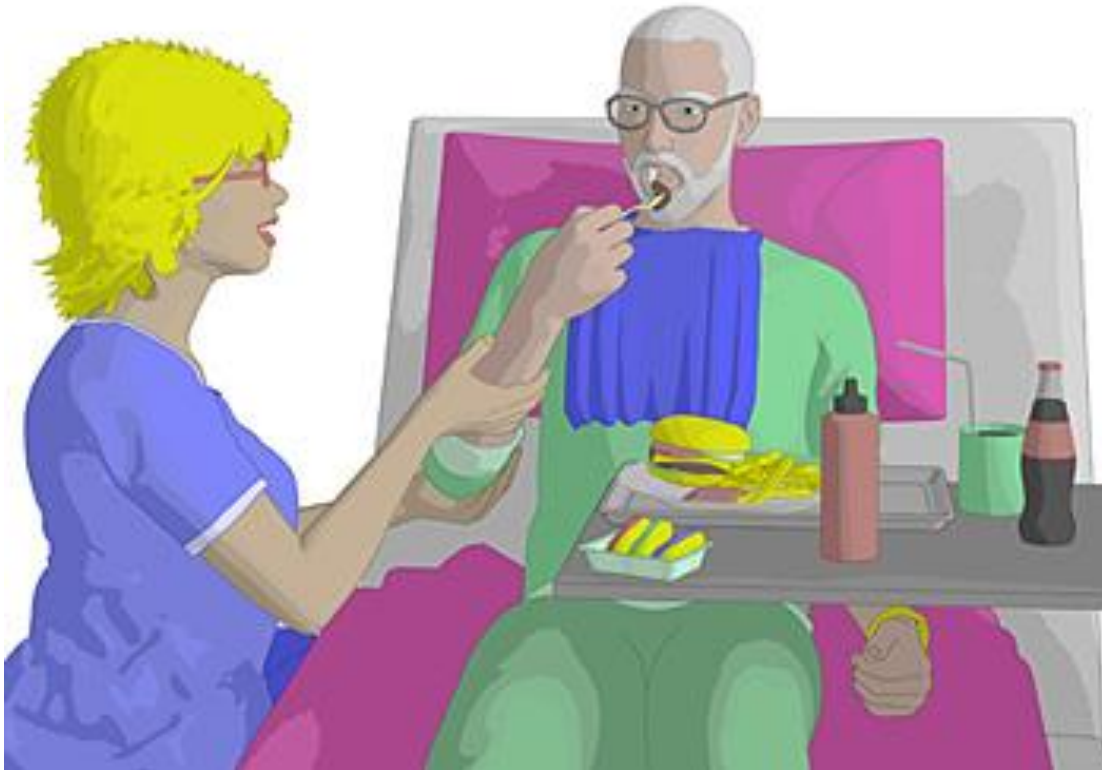
Оптимальне положення для прийому їжі

- ❖ Стопи стоять на підлозі
- ❖ Позиція тазу стабільна
- ❖ Рівне положення тіла в області плечей і шиї
- ❖ Підтримка рук (стабілізує автоматично)

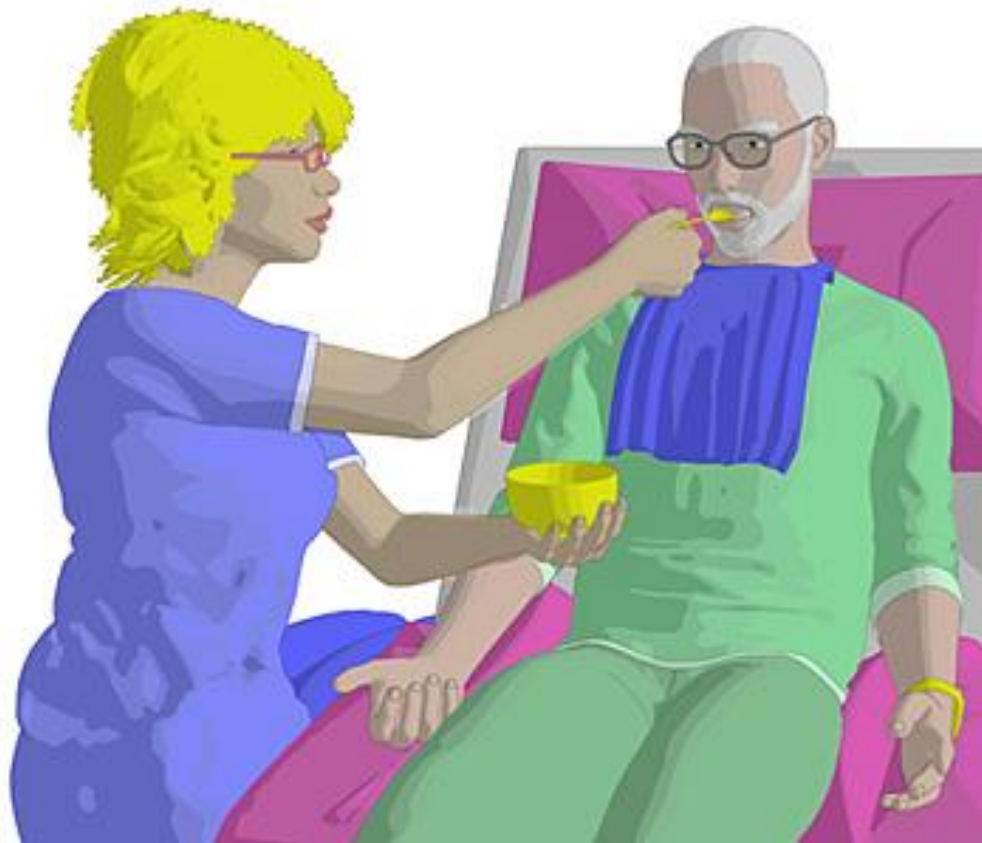
Bildquelle: pqsg.de

- ❖ Голова постійно тримається посередині
- ❖ Голову злегка нахилити до грудини

Bildquelle: pqsg.de

- ❖ Посуд з їжею розташований перед клієнтом в полі його зору
- ❖ Точки опори на лікті та передпліччі
- ❖ Перевірте температуру їжі (за потреби: остудіть або підігрійте)
- ❖ Розкажіть про компоненти страви, **що подається** (половинка картоплі, квасоля, шматочок м'яса)

Bildquelle: pqsg.de

Прийом їжі у клієнтів з важкими порушеннями

- ❖ Наповнювати ложку їжею тільки на передню половину
- ❖ Давати їжу, так, щоб клієнт забирав її верхньою губою (не зубами! Може спрацювати рефлекс кусання)
- ❖ Не розмовляти час ковтання (ризик аспірації)
- ❖ Злегка торкайтеся губ клієнта ложкою або виделкою
- ❖ Обережно торкніться куточків рота, губ та щік
- ❖ Обережно натисніть на ямочку підборіддя
- ❖ Акуратно притисніть підборіддя великим пальцем донизу. Підтримуйте підборіддя знизу вказівним пальцем

Створіть оптимальні умови

- ❖ Провітріть кімнату клієнта
- ❖ Встановіть зоровий контакт
- ❖ Спілкуйтеся на рівні очей (положення ліжка)
- ❖ Захистіть клієнта серветкою від можливості забруднитись
- ❖ При наявності у клієнта: вставте зубні протези, увімкніть слуховий апарат, одягніть окуляри
- ❖ Уникайте відволікаючих факторів (вимкніть телевізор, не розмовляйте занадто багато)
  - ❖ Розповідайте про ті дії, які будете здійснювати
- ❖ Дайте достатньо часу для ковтання (рот повинен бути порожнім перед наступною ложкою)
  - ❖ Не допускайте метушні

Яка консистенція їжі є найскладнішою для прийому?

Підлаштування консистенції

Їжа

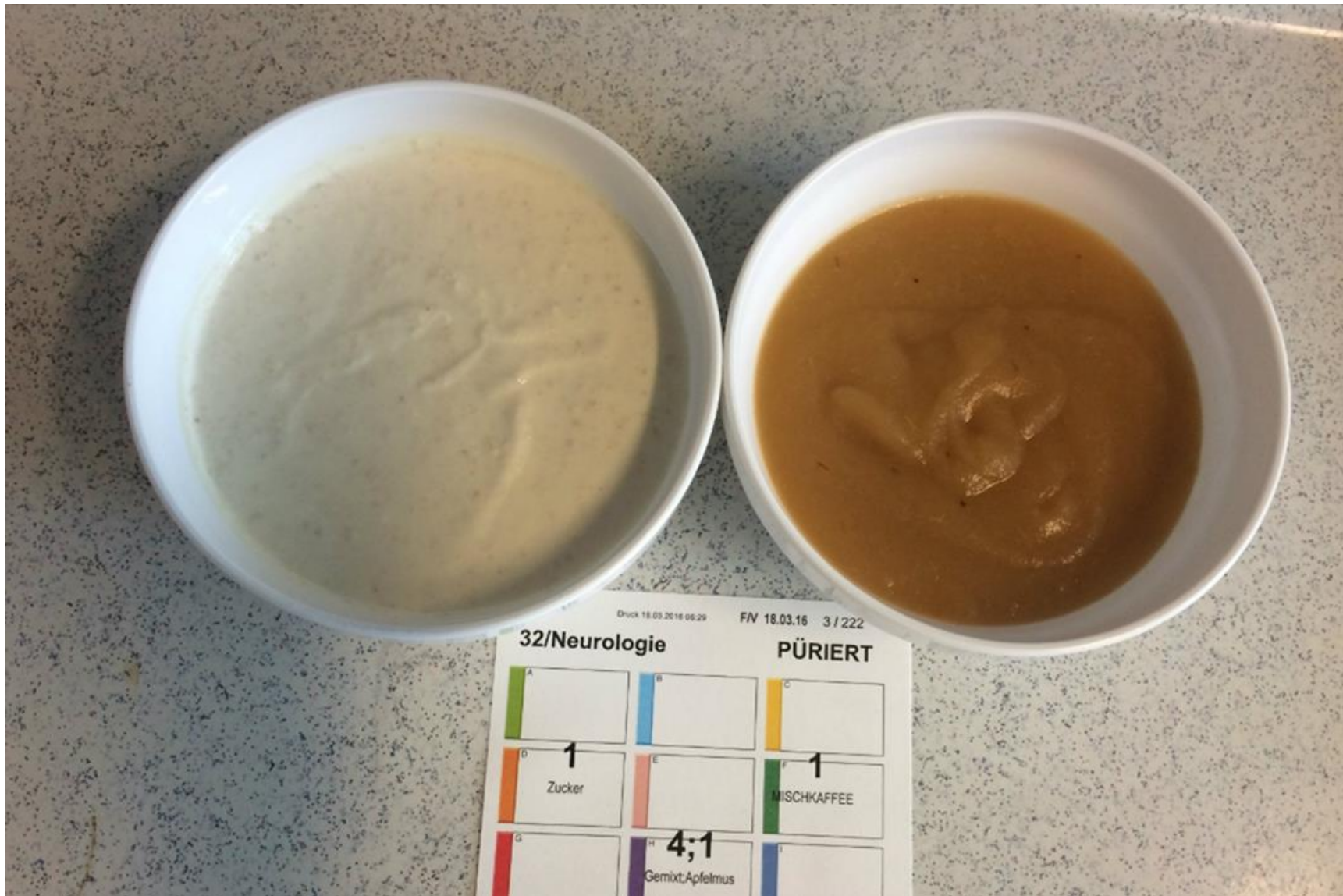
- ❖ пюре
- ❖ м'яка
- ❖ звичайна

Рідину загустити

- ❖ як нектар
- ❖ як мед

Сніданок у формі пюре

Обід у формі пюре

Чому ми не використовуємо ємкості з носиком / трубкою для пацієнтів з дисфагією?

- ❖ Закидання голови назад під час пиття
  - ❖ Змінений рух язика
- ❖ Дзьобики можуть збільшити ризик неправильно ковтання

Допоміжні засоби

Гігієна порожнини рота при догляді

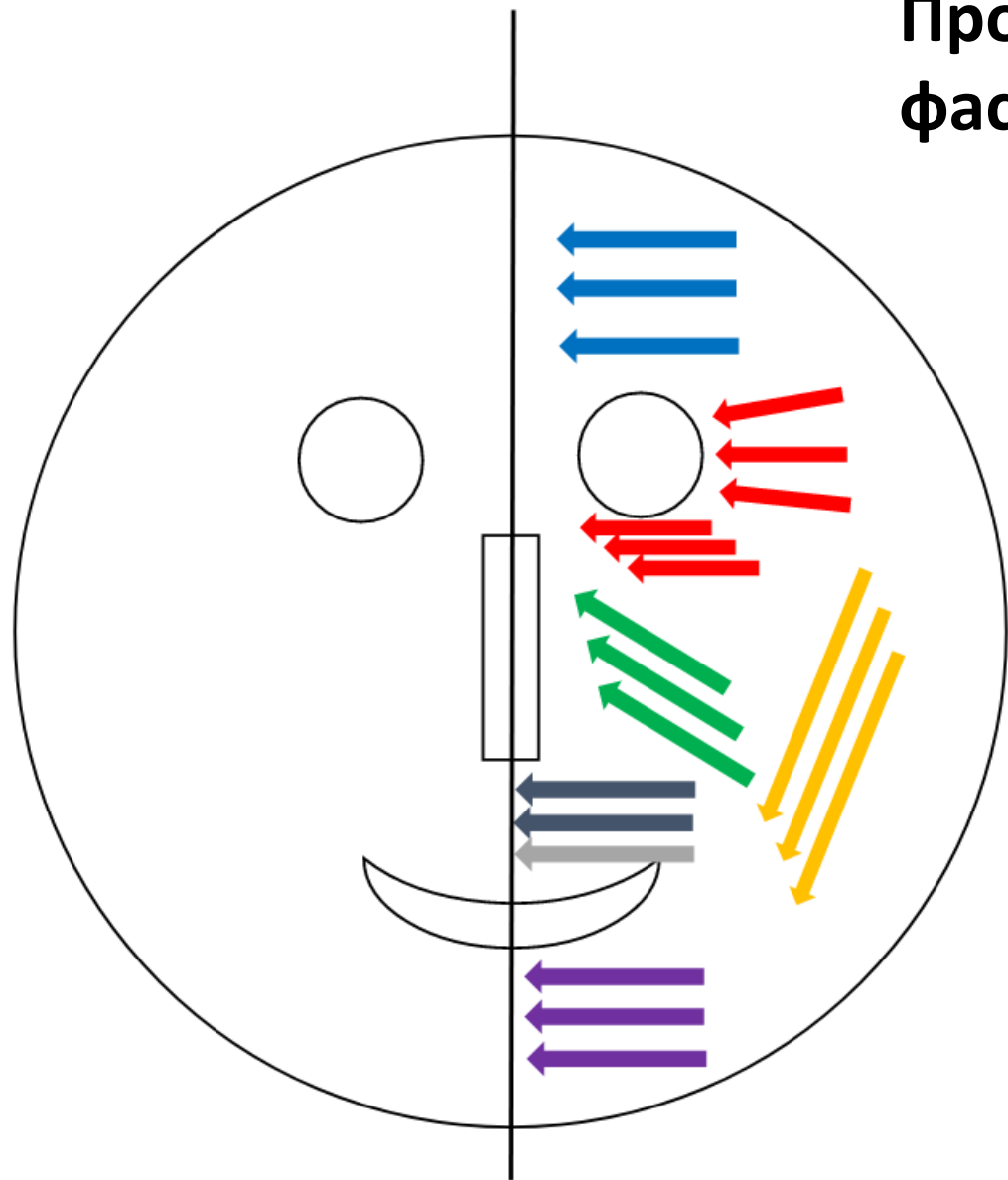
- ❖ Ретельне очищення щічних мішечків, язика, піднебіння та дна рота
- ❖ Губка для догляду за порожниною рота + трав'яний чай/вода/ополіскувач для рота
- ❖ Добре вичавити губку - якомога менше залишків рідини
- ❖ Верхня частина тіла у вертикальному положенні

Bildquelle: Zentrum für Qualität in der Pflege, Berlin

Пропріоцептивна нейром'язова фасилітація (PNF)

❖ Зубна щітка

Наприклад Pulsar

❖ Лід для термостимуляції

Питання ?!?

